

בראשית פרשת וישב פרק לט

- (א) וַיֹּסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפָר סָרִיס פְּרֹעָה שֶׁר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעֲאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שָׁמָּה:
- (ב) וַיְהִי יַקְנוֹק אֶת-יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מִצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִם:
- (ג) וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יַקְנוֹק אֶתוֹ וְכָל אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה יַקְנוֹק מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ:
- (ד) וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרֹת אֹתוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-יִשְׁ-לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ:
- (ה) וַיְהִי מֵאֵז הַפְּקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ וַיִּכְרֹךְ יַקְנוֹק אֶת-בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגִלְל יוֹסֵף וַיְהִי בְרַכַּת יַקְנוֹק בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֵה:
- (ו) וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיַד-יוֹסֵף וְלֹא-יָדַע אֹתוֹ מֵאוֹמָה כִּי אִם-הִלְחָם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יִפְהַתָּאֵר וַיִּפְהַ מְרָאָה:
- (ז) וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אִשְׁת־אֲדֹנָיו אֶת-עֵינֶיהָ אֶל-יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שְׂכַבָּה עִמִּי:
- (ח) וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשְׁת־אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא-יָדַע אֶתִּי מִהַבְּבֵית וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁ-לוֹ נָתַן בְּיָדִי:
- (ט) אֵינְנוּ גָדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא-חֲשֹׁךְ מִמֶּנִּי מֵאוֹמָה כִּי אִם-אוֹתָךְ בְּאֲשֶׁר אֶתְ-אִשְׁתּוֹ וְאִיךָ אֶעֱשֶׂה הָרַעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לָאֱלֹהִים:
- (י) וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל-יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא-שָׁמַע אֵלֶיהָ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ לְהִיּוֹת עִמָּה:
- (יא) וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיֵּבֵא הַבִּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וַאֲיֵן אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית שֵׁם בְּבֵית:
- (יב) וַתִּתְּפָשֶׂהוּ בְּכַגְדּוֹ לֵאמֹר שְׂכַבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנֶס וַיֵּצֵא חֲחוּצָה:
- (יג) וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי-עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנֶס חֲחוּצָה:
- (יד) וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לְצַחֵק בָּנוּ כָּאֵלֵי לְשֹׁכֵב עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל:
- (טו) וַיְהִי כִּשְׁמַעוֹ כִּי-הִרְיַמְתִּי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיָּנֶס וַיֵּצֵא חֲחוּצָה:
- (טז) וַתִּנַּח בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ עַד-בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל-בֵּיתוֹ:
- (יז) וַתִּדְבַר אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר כֹּא-אֵלֵי הָעֶבֶד הָעֲבָרִי אֲשֶׁר-הִבֵּאתָ לָנוּ לְצַחֵק בִּי:
- (יח) וַיְהִי כִּהִרְיַמִּי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיָּנֶס חֲחוּצָה:
- (יט) וַיְהִי כִּשְׁמַעֲ אֲדֹנָיו אֶת-דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דְּבָרָה אֵלָיו לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִּי עַבְדְּךָ וַיַּחַר אָפוֹ:
- (כ) וַיִּקַּח אֲדֹנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל-בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר-אֲסוּרֵי אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי-שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר:

רש"י בראשית פרשת וישב פרק לט

- (ד) וכל יש לו – הרי לשון קצר, חסר אשר:
- (ו – ז) ולא ידע אתו מאומה – לא היה נותן לבו לכלום:
- כי אם הלחם – היא אשתו, שאלא שדבר בלשון נקיה:
- ויהי יוסף יפה תואר – כיון שראה עצמות מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו,

אמר הקב"ה אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך, אני מגרה בך אתה הדוב, מיד ותשא אשת אדוניו וגו' – כל מקום שנאמר אחר סמוך:

(ט) וחטאתי לאלהים – בני נח נצטוו על העריות:

(י) לשכב אצלה – אפילו בלא תשמיש:

להיות עמה – לעולם הבא:

(יא) ויהי כהיום הזה – כלומר ויהי כאשר הגיע יום מיוחד, יום צחוק, יום איד שלהם שהלכו כולם לבית עבודה זרה, אמרה אין לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה. אמרה להם חולה אני ואיני יכולה לילך:

לעשות מלאכתו – רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממש, וחד אמר לעשות צרכיו עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו וכו', כדאיתא במסכת סוטה (דף לו ב):

(יד) ראו הביא לנו – הרי זה לשון קצרה, הביא לנו ולא פירש מי הביאו, ועל בעלה אומרת כן:

עברי – מעבר הנהר, ה מבני עבר:

(טז) אדוניו – של יוסף:

(יז) בא אלי – לצחק בי העבד העברי אשר הבאת לנו:

(יט) ויהי כשמוע אדוניו וגו' – בשעת תשמיש אמרה לו כן, וזהו שאמרה כדברים האלה עשה לי עבדך, עניני תשמיש כאלה:

ספר משלי פרק ו

(כד) לְשִׁמְרֶךָ מֵאִשָּׁת רַע מִחֻלְקַת לְשׁוֹן נְכָרִיָּה:

(כה) אֵל תַּחֲמוֹד יִפְיָה בְּלִבְכֶם וְאֵל תִּקְחֶךָ בְּעַפְעָפִיָּה:

(כו) כִּי בַעַד אִשָּׁה זֹנָה עַד כִּפָּר לָחֶם וְאִשָּׁת אִישׁ נִפְשׁ יִקְרָה תְּצוּד:

ביאור הגר"א – משלי פרק ו פסוק כד

לשמרך מאשת רע – היא החמדה שהיא הנוקבא של הרע כמ"ש למעלה שאינו מניח לו לישון ורודף תמיד אחר ההבלי עולם ואין לו הנאה ממש אפילו בעה"ז, לכן נקראת אשת רע שאין בה טוב כלל. מחלקת לשון נכריה – היא התאוה שנקראת נכריה כמ"ש למעלה וזו התאוה יש לה חלקת פי כי מראה א"ע לאדם לאוהב לתת לו תענוגי עה"ז לכן אמר מחלקת לשון נכריה:

ביאור הגר"א – משלי פרק ו פסוק כה

אל תחמוד יפיה – בלבך הוא נגד החמדה לכן אמר אל תחמוד ואמר "יפיה בלבבך" כי החמדה אין לה פיתוי וחלקת פיו רק שהאדם חומד מעצמו מחמת שקצתה נצרך מאד לפרנס א"ע ובני ביתו, הוא נמשך עי"ז אל המותר ורודף תמיד ואומר שהכל הוא צורך לו בכדי שיהא יכול ללמוד ולעבוד את ה' ברויח ולזון אשתו ובניו. ולכן אמר אל

תחמוד מעצמך. יפיה – כלומר המותרות. בלבבך – בשני יצרך ביצה"ט וביצה"ר, לאמר שגם זה נצרך לעבודת ה'. ואל תקחך – כי להחמדה יש פיתויים וחלקת פיו לכן "אל תקחך" כלומר שהיא לא תקח אותך. בעפעפיה – כי התאוה היא הנוקבא של המרמה שמראה טוב לאדם והמה פחיתות ומפתה היא מבחוץ שמראה א"ע לטוב לו והרע טמון בה לכן אמר בעפעפיה כלומר מבחוץ בהדברים טובים וגם ברמאותה כי דרך המרמה להיות קורץ בעיניו לכן אמר בעפעפיה (והוא בסוד ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם קנאה ותאוה ולכן נקרא סמל הקנאה):

ביאור הגר"א – משלי פרק ו פסוק כו

כי בעד אשה זונה עד ככר לחם – זהו נגד התאוה והיא היפוך התורה כמ"ש למעלה כמ"ש במדרש עד שאתה מבקש שיכנס תורה לתוך מעיך בקש שלא יכנס אכילה ושתייה לתוך מעיך. ולכן אומר שבעד אשה זונה יבא עד ככר לחם, כלומר שלא יהיה יודע אפילו הלכה אחת שלחם הוא התורה וכמ"ש בגמרא "עתידה אשה שתקח ככר של תרומה ותלך לבהמ"ד ותשאל אם טמאה אם טהורה ולא יהיו יודעין."

ואשת איש – הוא החמדה שהוא אשת הרע הידוע הנקרא איש. נפש יקרה תצוד – שהיא היפוך המצות והיא נצרכת קצת. לכן אומר אפילו הנפש יקרה שהוא בעל תורה ויראה הוא מציד במצודתה שמראה לו שהיא נצרכת לישוב העולם ולעבודת ה' וטוב תורה עם דרך ארץ.

ואמר "נפש יקרה" כענין במצותיך תרדוף נפשי. ואמר יקרה כי התורה יקרה היא מפננים וכל חפצים לא ישוו בה וכתבתי למעלה שהאדם רודף אחר ההבלי עולם מחמת ב' דברים או שהוא צריך לזה מאוד או מחמת שהוא דבר יקר מאוד ואינו בנמצא ודרך להתכבד בדבר יקר) ונלע"ד שלכך תרגום של כבוד יקר) ואינו בעולם דבר הצריך יותר מן הלחם שע"ז יחיה האדם אומר שבעד אשה זונה עד ככר לחם ונגד היקר אמר ואשת איש נפש יקרה תצוד כי לזה החפץ חיים אשר רצונו בתענוגי עולם איני יכולה לצוד אותו כי רצונו להיות בהשקט ובתענוג וזה הרודף אחר החמדה השקט לא יוכל אך אותן הרודפין אחר הכבוד מאנא מכבודותא או בתים נאים הוא רודף אחר החמדה לכן אומר נפש יקרה תצוד: